

Kiss Károly:

Filmek az Átkosban és a Demokráciában (*szubjektív válogatás*)

Filmesztétákra vár a feladat, hogy megfejtsék: miért születtek tucatszámra remekművek az Átkosban (a kádári piaci szocializmus idején), sőt, még a kommunizmusban (a Rákosi rendszer és a kádári megtorlás idején is, amikor politikai sémákat kellett kiszolgálniuk), és miért nem telik többre a demokráciában satnya, semmitmondó filmeknél, vagy szánalmas Mi kis falunk sorozatoknál...

De van egy kivétel, Tímár Péter 1997-es **Csinibabája**. De jellemzően cselekménye ennek is a Kádár-rendszer idején, annak még kemény korszakában játszódik le. Kulturális mellékletünk: a film egy emlékezetes képsora Andorai Péterrel és Pogány Judittal:

<https://videa.hu/video/film-animacio/121-c-s-i-n-tvrip-vhsrip-1BaQ2MCT92HBE0kh>

a 32. perctől a 38. percig (a villamoson)

(Ha másért nem, már csupán ezért a pár perces jelenetért is Kossuth-díjat adtam volna nekik meg a rendezőnek.)

Rákosi korszak és a kádári elnyomás éve

(az ötvenes évek és a hatvanas évek eleje – kommunizmus):

Valahol Európában (Radványi Géza, 1947; Somlay Artúr, Gábor Miklós, Bánki Zsuzsa)
Talpalatnyi föld (Bán Frigyes 1948, Szirtes Ádám, Egri István, Molnár Tibor, Soós Imre)
Lúdas Matyi (Nádasdy Kálmán, Ranódy László 1949; Soós Imre, Solthy György, Horváth T.)
Mágnás Miska (Keleti Márton 1949; Gábor Miklós, Mészáros Ági, Németh Marika, Sárdy J.)
Civil a pályán (Keleti Márton 1951; Soós Imre, Görbe János, Latabár Kálmán, Ferrari V.)
Állami áruház (Gertler Viktor 1952; Gábor Miklós, Petress Zsuzsa, Latabár Kálmán, Horváth)
Rákóczi hadnagya (Bán Frigyes 1953, Vass Éva, Gyárfás Endre, Zenthe Ferenc, Pethes F.)
Hintónjáró szerelem (Ranódy László 1954; Szirtes Ádám, Medgyesi Mária, Maklár Zoltán)
2×2 néha 5 (Révész György 1954, Zenthe Ferenc, Ferrari Violetta, Maklár Zoltán, Kállai F.)

Egy pikoló világos (Máriássy Félix 1955; Ruttkai Éva, Bitskei Tibor, Bulla Elma, Görbe J.)
Körhinta (Fábri Zoltán 1955; Töröcsik Mari, Soós Imre, Szirtes Ádám, Barsi Béla, Kiss M.)
Liliomfi (Makk Károly 1955; Darvas Iván, Krencsey Marianne, Dajka Margit, Pécsi Sándor)
Dollárpapa (Gertler Viktor 1956; Darvas Iván, Rajz János, Somogyi Erzszi, Uray Tivadar)
Hannibál tanár úr (Fábri Zoltán 1956; Szabó Ernő, Kiss Manyi, Maklár Zoltán, Apor N.)
Mese a 12 találatról (Makk Károly 1956; Tolnay Klári, Somló István, Ruttkai Éva, Darvas I.)
(Csupán 1956-ban, ebben a zaklatott évben, 18 magyar játékfilm készült!)

Bakaruhában (Fehér Imre 1957; Darvas Iván, Bara Margit, Pécsi Sándor, Lázár Mária)
Édes Anna (Fábri Zoltán 1957; Töröcsik Mari, Kovács Károly, Mezey Mária, Fülöp Zsigm.)
Ház a sziklák alatt (Makk Károly 1957; Görbe János, Psota Irén, Bara Margit, Bihari József)
Szent Péter esernyője (Bán Frigyes 1957; Pécsi Sándor, Töröcsik Mari, Karol Machata, Rajz)
Dúvad (Fábri Zoltán 1959; Bessenyei Ferenc, Bitkey Tibor, Medgyesi Mária)
Szegény gazdagok (Bán Frigyes 1959; Benkő Gyula, Bara Margit, Mádi Szabó Gábor)
Fűre lépni szabad (Makk Károly 1960; Páger Antal, Tolnay Klári, Maklár Zoltán, Polónyi)
Két emelet boldogság (Herskó János 1960; Kaló Flórián, Domján Edit, Krencsey Marianne)
Légy jó mindhalálig (Ranódy László 1960; Tóth László, Beke Zoltán, Sövény Zoltán, Sanyó)
A Noszty fiú esete Tóth Marival (Gertler Viktor 1960; Mécs Károly, Petényi Ilona, Krencsey)
Katonazene (Marton Endre 1961; Kállai Ferenc, Básti Lajos, Bara Margit, Szirtes Ádám)
Két félidő a pokolban (Fábri Zoltán 1961; Sinkovits Imre, Garas Dezső, Márkus László)
Az aranyember (Gertler Viktor 1962; Csorba András, Béres Ilona, Krencsey Marianne)
Esős vasárnap (Keleti Márton 1962; Mécs Károly, Polónyi Gyöngyi, Halász Judit, Tordai T.)
Legenda a vonaton (Rényi Tamás 1962; Sinkovits Imre, Szirtes Ádám, Pécsi Ildikó, Madaras)
Mici néni két élete (Mamcsarov Frigyes 1962; Kiss Manyi, Páger Antal, Mezey Mária)
Hattyúdal (Keleti Márton 1963; Páger Antal, Várkonyi Zoltán, Szirtes Ádám)
Nappali sötétség (Fábri Zoltán 1963; Básti Lajos, Szegedi Erika, Ladányi Ferenc, Béres Ilona)
Oldás és kötés (Jancsó Miklós 1963; Latinovits Zoltán, Szakács Miklós, Ajtay Andor)
Pacsirta (Ranódy László 1963; Páger Antal, Tolnay Klári, Nagy Anna, Bara Margit)
Párbeszéd (Herskó János 1963; Sinkovits Imre, Semjén Anita, Sztankay István)
Sodrásban (Gaál István 1963; Moór Marianna, Drahotá Andrea, Csikós Sándor, Kozák A.)

Enyhülés, reformszocializmus

(a hatvanas évek közepétől a rendszerváltásig):

Álmodozások kora (Szabó István 1964; Bálint András, Béres Ilona, Halász Judit, Bujtor I.)
Így jöttem (Jancsó Miklós 1964; Kozák András, Szergej Nyikonyenko, Görbe János)
A kőszívű ember fiai (Várkonyi Zoltán 1964; Sulyok Mária, Bitskey Tibor, Mécs Károly)
Butaságom története (Keleti Márton 1965; Ruttkai Éva, Básti Lajos, Mensáros László Kiss),
Hús óra (Fábri Zoltán 1965; Páger Antal, Görbe János, Szirtes Ádám, György László)
Iszony (Hintsch György 1965; Drahotá Andrea, Páger Antal, Kállai Ferenc, Latinovits)
Szegénylegények (Jancsó Miklós 1965; Görbe János, Latinovits Zoltán, Molnár Tibor, Kozák)
Szerelmes biciklisták (Bacsó Péter 1965; Orbán Tibor, Káldi Nóra, Tahi-Tóth László, Uri I.)
A tizedes meg a többiek (Keleti Márton 1965; Major Tamás, Sinkovits Imre, Darvas Iván)

Tízezer nap (Kósa Ferenc 1965; Molnár Tibor, Bűrös Gyöngyi, Kozák András, Koltai János)
Apa (Szabó István 1966; Gábor Miklós, Bálint András, Erdély Dániel, Tolnay Klári)
Aranysárkány (Ranódy László 1966; Mensáros László, Béres Ilona, Tóth Benedek, Tahí-T.)
Egy magyar nábob (Várkonyi Zoltán 1966; Bessenyei Ferenc, Darvas Iván, Latinovits Zoltán)
Hideg napok (Kovács András 1966; Latinovits Zoltán, Darvas Iván, Szirtes Ádám, Szilágyi)
Kárpáthy Zoltán (Várkonyi Zoltán 1966; Venczel Vera, Kovács István, Latinovits Zoltán)
Sikátor (Rényi Tamás 1966; Töröcsik Mari, Koncz Gábor, Horváth Sándor, Dégi István)
Utószezon (Fábri Zoltán 1966; Páger Antal, Rajz János, Kőmíves Sándor, Balázs Samu)
(1966-ban 22 játékfilm készült!)

Csillagosok, katonák (Jancsó Miklós 1967; Madaras József, Kozák András, Juhász Jácint)
Egy szerelem három éjszakája (Révész György 1967; Tóth Benedek, Venczel Vera, Darvas)
Sellő a pecsétgyűrűn (Mihályfi Imre 1967; Latinovits Zoltán, Szabó Tünde, Kálmán György)
Csend és kiáltás (Jancsó Miklós 1968; Töröcsik Mari, Madaras József, Latinovits Zoltán)
Egri csillagok (Várkonyi Zoltán (1968; Sinkovits Imre, Kovács István, Venczel Vera)
Feldobott kő (Sára Sándor 1968; Balázsovits Lajos, Pásztor János, Berek Kati)
A veréb is madár (Hintsch György 1968; Kabos László, Piros Ildikó, Medveczky Ilona)
Isten hozta, őrnagy úr! (Fábri Zoltán 1969; Sinkovits Imre, Fónay Márta, Venczel V)
Fényes szelek (Jancsó Miklós 1969; Drahotá Andrea, Kovács Kati, Kozák András)
A tanú (Bacsó Péter 1969; Kállai Ferenc, Őze Lajos, Both Béla, Fábri Zoltán, Monori Lili)
(az Isten hozta őrnagy úr! és A tanú évében 25 magyar film készült!!!)

Szerelem (Makk Károly 1970; Darvas Lili, Töröcsik Mari, Darvas Iván, Orsolya Erzsi)
Szerelmesfilm (Szabó István 1970; Bálint András, Halász Judit, Békés Rita, Winnicka)
A fekete város (Zsurzs Éva 1971; Bessenyei Ferenc, Páger Antal, Bitskey Tibor, Kállay Ilona)
Szindbád (Huszárik Zoltán 1971; Latinovits Zoltán, Ruttkai Éva, Dayka Margit, Nagy Anna)
Jó estét nyár, jó estét szerelem (Szőnyi G. Sándor 1972; Harsányi Gábor, Tordai Teri, Halász)
Macskajáték (Makk Károly 1973; Dajka Margit, Bulla Elma, Töröcsik Mari, Balázs Samu)
Régi idők focija (Sándor Pál 1973; Garas Dezső, Péter Gizi, Major Tamás, Esztergályos C.)
A kenguru (Zsombolyai János 1975; Gálffi László, Vándor Éva, Koltai Róbert, Pártos Erzsi)
Árvácska (Ranódy László 1976; Czinkóczi Zsuzsa, Bihary József, Nagy Anna, Moór M.)
Fekete gyémántok (Várkonyi Zoltán 1976; Huszti Péter, Sunyovszky Szilvia, Haumann Péter)
Az ötödik pecsét (Fábri Zoltán 1976; Őze Lajos, Márkus László, Bencze Ferenc, Horváth S.)
Egy erkölcsös éjszaka (Makk Károly 1976; Makay Margit, Psota Irén, Carla Romanelli)
A lőcsei fehér asszony (Maár Gyula 1976; Töröcsik Mari, Madaras József, Solti Bertalan)
Veri az ördög a feleségét (András Ferenc 1976; Pécsi Ildikó, Pásztor Erzsi, Szabó Lajos)
Abigél (Zsurzs Éva 1977; Szerencsi Éva, Básti Lajos, Balázsovits Lajos, Ruttkai Éva, Piros)
Angi Vera (Gábor Pál 1977; Pap Vera, Pásztor Erzsi, Szabó Éva, Dunai Tamás, Halász László)
Keménykalap és krumpliorr (Bácskai Lauró István 1978; Kovács Krisztián, Alfonzó, Gruber)
Magyarok (Fábri Zoltán 1978; Koncz Gábor, Pap Éva, Raksányi Gellért, O. Szabó István)
A ménesgazda (Kovács András 1978; Madaras József, Bács Ferenc, Fábrián Ferenc, Ambrus)
Philemon és Baucis (Makk Károly 1978; Bulla Elma, Páger Antal, Gálffi László, Máriáss)
80 huszár (Sára Sándor 1978; Dózsa László, Tordy Géza, Madaras József, Juhász Jácint)
Bizalom (Szabó István 1979; Bánsági Ildikó, Andorai Péter, Halász Judit, Balázsovits Lajos)

Indul a bakterház (Mihályfy Sándor 1979; Olvasztó Imre, Horváth Teri, Koltai Róbert)

Csontváry (Huszárik Zoltán 1980; Ichak Finchi, Holl István, Drahotá Andrea, Dajka Margit)
A Pogány Madonna (Bujtor István, Mészáros Gyula 1980; Bujtor István, Kern András)
Ripacsok (Sándor Pál 1980; Garas Dezső, Kern András, Major Tamás, Udvaros Dorottya)
Cha-Cha-Cha (Kovácsi János 1981; Rudolf Péter, Tallós Rita, Usztics Mátyás, Hollósi)
Megáll az idő (Gothár Péter 1981; Znamenák István, Pauer Henrik, Sóth Sándor, Iván Anikó)
Mephisto (Szabó István 1981; Klaus Maria Brandauer, Rolf Hoppe, Karin Boyd, Bánsági)
Napló gyermekeimnek (Mészáros Márta 1982; Czinkóczi Zsuzsa, Csere Ágnes, Anna Polony)
Könnyű testi sértés (Szomjas György 1983; Eperjes Károly, Erdős Mariann, Andorai Péter)
Eszkimó asszony fázik (Xantus János 1983; Méhes Marietta, Bogusław Linda, Lukáts Andor)
Jób lázadása (Gyöngyössi Imre, Kabay Barna 1983; Zenthe Ferenc, Temessy Hédi, Fehér G.)
Szerencsés Dániel (Sándor Pál 1983; Rudolf Péter, Zsótér Sándor, Szerb Katalin, Margitai Á.)
Te rongyos élet (Bacsó Péter 1983; Udvaros Dorottya, Szacsvey László, Bezerédi Zoltán)
István, a király (Koltay Gábor 1984; Pelsöczy László, Vikidál Gyula, Berek Kati, Kovács O.)
Redl ezredes (Szabó István 1984; Klaus-Maria Brandauer, Hans Christian Blech, Armin M.)
A vörös grófnő (Kovács András 1984; Básti Juli, Bács Ferenc, Kállai Ferenc, Temessy Hédi)
Egészséges erotika (Tímár Péter 1985; Rajhona Ádám, Koltai Róbert, Haumann Péter)
Hány az óra, Vekker úr? (Bacsó Péter 1985; Jordán Tamás, Kállai Ferenc, Malis György)
A nagy generáció (András Ferenc 1985; Cserhalmi György, Eperjes Károly, Kiss Mari)
Csók, Anyu (Rózsa János 1986; Koltai Róbert, Udvaros Dorottya, Lajtai Katalin, Gévai S.)
Szamárköhögés (Gárdos Péter 1986; Garas Dezső, Töröcsik Mari, Hernádi Judit, Tóth M.)
Napló szerelmeimnek (Mészáros Márta 1987; Czinkóczi Zsuzsa, Anna Polony, Jan Nowicki)
Tiszta Amerika (Gothár Péter 1987; Lukáts Andor, Szirtes Ádám, Bodnár Erika, Cserhalmi)
Eldorádó (Bereményi Géza 1988; Eperjes Károly, Pogány Judit, Andorai Péter, Balkay Géza)
Az én XX. századom (Enyedi Ildikó 1989; Dorothea Segda, Oleg Jankovszkij, Paulus Manker)
Napló apámnak, anyámnak (Mészáros Márta 1989; Czinkóczi Zsuzsa, Jan Nowicki, Bánsági)

Forrás:

[https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_filmek_list%C3%A1ja_\(1945%E2%80%931989\)](https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyar_filmek_list%C3%A1ja_(1945%E2%80%931989))

Filmek a Demokráciában:

Ábel a rengetegben (Mihályfy Sándor 1993; Ilyés Levente, Széles Anna, Héjja Sándor, Csiki)
Sose halunk meg (Koltai Róbert 1993; Koltai Róbert, Szabados Mihály, Gáti Kathleen, Máté)
Ábel az országban (Mihályfy Sándor 1994; Ilyés Levente, Póka Csilla, Reviczky Gábor)
Megint tanú (Bacsó Péter 1994; Kállai Ferenc, Cserhalmi György, Czintos József, Fehér A.)
Sztracsatella (Kern András 1995; Kern András, Eszenyi Enikő, Udvaros Dorottya, Reviczky)
Honfoglalás (Koltay Gábor 1996; Bitskey Tibor, Dörner György, Csendes László, Franco N.)
Csinibaba (Tímár Péter 1997; Gálvölgyi János, Almási Sándor, Tóth Anita, Reviczky Gábor)
A miniszter félrelép (Kern András 1997; Kern András, Koltai Róbert, Dobó Kata, Gáspár S.)
Ábel Amerikában (Mihályfy Sándor 1998; Ilyés Levente, Miske László, Horváth Sándor)
Zimmer Feri (Tímár Péter 1998; Reviczky Gábor, Pogány Judit, Szarvas József, Bíró Attila)
Hippolyt (Kabay Barna 1999; Eperjes Károly, Koltai Róbert, Pogány Judit, Huszárik Kata)

A napfény íze (Szabó István 1999; Ralph Fiennes, Rosemary Harris, Rachel Weisz, Jennifer)
Hunyadi tv-sorozat (Lengyel Balázs 2025; Kádár R. Gellért, Rujder Vivien, Törőcsik Fr.)

Bp, 2025, július